

hörande öfvergångsbestämmelser, som här ofvan framhållits och om hvilken generalpoststyrelsen i sitt förslag till postverkets utgiftsstater för år 1911 gjort hemställan, måtte besluta att för tillämpning af denna tolkning fastställa aflöningarne till postverkets tjänstemän af högre grad under år 1911 till ett 106,200 kronor högre belopp än af Kungl. Maj:t föreslagits eller sålunda till 4,842,800 kronor i stället för 4,736,600 kronor.

Stockholm den 25 januari 1910.

A. Thylander.

Nr 47.

Af herr **Mörtsell** m. fl., om rätt för arrendator af sådan lägenhet, som afses i kungörelsen den 18 juni 1909 angående upplåtande af odlingslägenheter å kronoparker och öfverloppsmarker i de sex nordligaste länen, att förvärfa äganderätt till lägenheten.

Det lagförslag, som under förra årets Riksdag antogs rörande upplåtande af kronotorp i de sex nordligaste länen af vårt land, måste utan tvifvel erkännas vara ett steg i rätt riktning. Det finnes mycken odlingsbar jord å kronans egendomar och det finnes många odlingskraftiga i Norrland och Dalarne, som länge förgäfves längtat efter att odla egen torfva.

Men det antagna lagförslaget ger icke torparen utsikt att någonsin bli ägare af den jord, på hvilken han skall nedlägga sitt arbete. Och detta torde ganska enstämmigt bland dem, som närmast äro intresserade i

frågan, anses vara lagens svaga punkt. Säkert är åtminstone, att en stor del af de duktigaste männen, som äga stora förutsättningar att bli duktiga jordbrukare, draga sig för att söka få ett kronotorp, emedan de icke kunna förvärfva den fulla äganderätten.

Med hänsyn till de goda villkor, på hvilka jorden upplåtes, har ju ofta framhållits, att frågan om äganderätten egentligen blott är en känslofråga. För vår del kunna vi icke medgifva, att så är, men äfven om det blott vore en känslofråga, så synes den oss likväl i detta sammanhang vara så betydelsefull, att den med största omsorg borde af statsmakterna upptagas till ompröfning.

Om det i bestämmelserna om jordupplåtelse vore stadgadt, att vissa torp upplåtes *med* äganderätt och vissa torp *utan* äganderätt samt att de senare åtföljdes af proportionsvis dubbelt så stora förmåner som de förra, så äro vi på grund af ingående kännedom om allmogens tänkesätt åtminstone i öfre Norrland och Dalarne fullt vissa därom, att kronotorpen med äganderätt skulle visa sig vara mycket mer eftersökta än kronotorpen utan äganderätt. Skulle härtill genmälas, att det berodde på folkets oförstånd och att man därför borde söka bibringa dem en annan uppfattning, så ville vi svara: ett sådant upplysnings- och öfvertygelsearbete torde, i den mån det lyckades vinna sitt syfte, vara ganska riskabelt. Redan för en tjänsteman ligger värdet af ordinarie i öppen dager. Och jordbrukaren, särskildt småbrukaren, blir icke »ordinarie», förrän han sitter vid egen härd i ordets fulla bemärkelse. Med hvilka olika känslor gå de icke till sitt arbete, bonden och arrendatorn! Sagnaden af utsikt att förvärfva äganderätt till jorden kommer att verka förlamande på arbetet: den rätta arbetslusten drifver inte till nya kraftiga tag, den rätta arbetsglädjen följer icke såsom bärkraft i det mödosamma arbetet. Därför torde också mången kronotorpare komma att betrakta sitt torp blott som en lätt tillgänglig vistelseort för familjen, att utföra blott de allra nödvändigaste arbeten å torpet för att söka sin egentliga utkomst vid sidan af jordbruket. Härigenom blifva inte utsikterna för torparen att kunna betala arrendesumman stora. Staten kommer helt säkert att få vidkännas betydande skatteafskrifningar. Och skulle än torpet tagas från den försumliga och lämnas åt en annan, äro icke förhoppningarna stora om förbättradt jordbruk och ordentligare skatteinbetalning, ty kronotorpareklassen komme med nu varande bestämmelser att i öfvervägande grad utgöras af mindre duktiga och mindre företagsamma personer.

Och dock är det de kraftigaste armarna och de spänstigaste sinnena,

som staten genom upplåtande af kronojord borde söka hindra från att dragas med i emigrationens strömfåra. Men för att detta skall kunna ske, bör ett tillägg till gällande lag göras, hvarigenom det blir möjligt för kronotorparen att förvärfva äganderätt till torpet. En sådan äganderätt torde helst böra få förvärfvas efter de 15 frihetsårens utgång.

På grund af hvad vi här anfört, få vi vördsamt anhålla, att Riksdagen ville besluta,

att på lämpligt ställe i nu gällande författning om upplåtelse af odlingslägenheter i de sex nordligaste länen en i hufvudsak så lydande paragraf införes: De, som så vilja och kunna, må vid utgången af frihetsåren genom erläggande af det för arrendering bestämda taxeringsvärdet förvärfva full äganderätt till lägenheten.

Stockholm den 25 januari 1910.

F. O. Mörtsell.

E. F. Hellberg.

C. Riström.

P. Zimdahl.

Smeds Lars Olsson.
